

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Ioannis XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

Iesus Christus qui mortuus est, imo qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis? Minimè. Neque enim nos cupit condemnare, qui ad saluandos nos Deus homo factus ad nos venit, & pro nobis apud Patrem interpellat. Interpellare Christi, est seipsum coæterno Patri in electis nolit. Nempe id quod suscipiendo liberauerit. Quum ergo nos Christus a deo diligit, quis nos separabit à charitate Christi, vt Christum non diligamus? Nemo. Num faciet hoc tribulatio corporis? Num angustia mentis? Minimè. Num faciet hoc persecutio, vt relinquamus Christum? An fames, an nuditas, an periculum, an gladius? Hoc est, num poena aliqua, aut persecutio, num mors, timor ve mortis, à Christi nos charitate separabit? Et hoc dico, sicut scriptum est de nobis, & hæc nostra vox est: *Quoniam propter te mortificamur tota die*, id est, propter te varijs pœnis afficimur, idcirco te non deserimus. Aestimati sumus sicut oves occisionis. Existimant enim nos sine vilo respectu misericordix debere occidi, cum nemini resistamus, sed parati sumus in simplicitate & mansuetudine nostra mori. Hæc omnia pro Christo patimur, sed non superamur. Quis potius in his omnibus superamus, victoresque efficimur: non tamen propter vires nostras, sed propter eum, qui dilexit nos. Dum enim illius amore inebriamur, sensum doloris amittimus. Si enim verè eius nos charitas rapuerit, si verè nos absorpserit, & nostrum in se affectum abduxerit cruciatum corporis, & dolorem nos sentire non finit. Certus sum enim, quia neque mors, seu moriendi timor, neque vita, scilicet voluptuosa quæ appetitur, & in qua est amor delectatioque viuendi, neque angeli, neque principatus, neque virtutes iuxta distinctiones quascunque Hierarchiarum, ordinumque beatorum spirituum, neque quæ instant præsentia, neque quæ expectantur futura, neque violentia aliqua, aut fortitudo, neque altitudo, seu potentia seculi, neque profundum astutix, prudentiæque secularis, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, qui melior est omnibus: quæ charitas Dei Patris erga nos manifestata est & exhibita in Christo Iesu Domino nostro, quem tradidit pro nobis in mortem, nos per eum & in eius suæ constituens adoptionis filios.

Interpellare
quomodo dicitur
Christus
pro nobis.

Psalm. 41.

1. Mach. 2.

Dolores nostros
quenam non sentite
nos faciant

Esa. 51.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM

festi. Ioannis XX.

Hoc præsens Euangelium in octauis Paschæ legitur, quoniam quod tunc gestum fuit, narrat. Huic tamen festo congruit æque, quare etiam legitur hodie. Narrata namque apparitione prima, quæ Christi Apostolis simul constitutis facta est in festo Paschæ, sequitur quod hodie legitur Euangelium de sancto Thoma.

Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur didymus, non erat cum eis, quando venit Iesus.

Vnus ex duodecim Apostolis Thomas fuit. Siquidem duodecimum numerum tenere voluit Apostolorum Dominus Iesus. Dicit namque: *Nonne duodecim vos elegi, & vnus ex vobis diabolus est?* Duodecim elegit Christus, sed

Ioan. 6.

h Iudas

Iudas quomodo fuerit diabolus vocatus.

Actor.

Didymus cur fuerit sic vocatus Thomas Apostolus.

Dubitare cur Dominus permiserit Thomam

Beda.
Gregor.

Ioan. 20.

Iudas diabolus fuit, participando diaboli malitiam, non naturam. Fuit autem apostolus Iudas verè, & ad apostolorum à Christo electus, id est, institutus, atque ex alijs discipulis desumptus, non tamen prædestinatione adoprioneque filiorum à Deo fuit electus. In hac enim gratia Iudæ successit Matthias, qui duodecimum numerum impleuit, qui adeptus est apostolatam, à quo prauaricatus est Iudas, & electionem adopruiorum, quam haudquaquã Iudas creditur adeptus. Hoc ideo dico quoniam numerus mansit apostolorum duodenarius, subrogato Matthia. Et hic ab Evangelista dicitur est Thomas vnus ex duodecim, licet tempore resurrectionis Christi, Apostoli tantum fuerint vndecim: paulo post tamen refarcitus est in Matthia numerus duodenarius. Itaque Thomas vnus ex duodecim qui dicitur didymus, hoc est, (vt veteres ex Hebræo interpretati sunt) dubitator, licet recentiores quidam dicant geminum. Quo subindicatur naturali fortasse vitio Thomam inclinatum, quo tardiuscule, nec facile credere alijs solebat. Permiserat autem hic Dominus illum naturali inclinationi non sine vitio succumbere ac vinci: sed hoc tamen non absque dispensatione singulari. Voluit enim Dominus prædilectum sibi Apostolum Thomam dubitare, ne nos dubitaremus. Aut si dubitemus, vera illius experientia instruamur. Dubitauit enim ipse propter nos, & ea in quibus nos hæsitare possemus, ipse hæsitans explorauit, & de veritate nos certiores reddidit. Quamobrem, vt Beda ait, plus mihi Thomas qui dubitauit, profuit, quam Magdalena, quæ cito credit. Igitur cum fero vna sabbatorum Apostoli essent simul, foresque essent clausæ propter metum Iudæorum (quod contigit in die Dominicæ resurrectionis) venit Iesus & stetit in medio eorum, & dixit: Pax vobis. Et cum hæc dixisset, ostendit eis manus & latus. Discipulis itaque viso Domino gauisus, insufflando tradidit Spiritum sanctum Christus. In quo confessu Apostolorum, Domino apparente, absuit Apostolus Thomas.

Dixerunt ergo ei alij discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam.

Lucæ 24.

Augustin.

Thomas Apostolus cur abierit ex collegio Apostolorum.

Ex præcedentibus fortasse oritur quæstio, quomodo hic Thomas dicatur absuisse, cum Lucas referat discipulos illos duos, qui in Emaus abierant, fero rediisse Hierosolymam, & vndecim simul ibi inuenisse: quibus narrauerunt quomodo Dominum cognouissent in fractione panis. Ergo illo fero adsuit Thomas: qui nisi adsuisset, non simul fuisse dixisset Lucas vndecim, sed decem tantum. Cui obiectioni, iuxta Augustinum responderetur, Thomam tunc adsuisse, quando adueniebant discipuli duo ex Emaus redeuntes. Sed illis colloquentibus dum abiret paululum, interim venit Iesus ianuis clausis in medio discipulorum stans, & dicens: Pax vobis. Non igitur absque ratione erat, quod Thomas abierat, vel Domino propter nos hoc permittere, quo ex illius dubitatione & certificatione nos erudiremur, stabiliremurque in veritate, vel Thoma se indignum faciente, propter duritiam & tarditatem credendi. Siquidem à culpa excusatur Thomas, propter hanc duritiam. Licet enim Christus alijs quoque, quando ascensus erat

in cz-

In caelum duritiam & incredulitatem exprobrauerit, propterea quod his Marc. 16.
 qui viderant eum resurrexisse, non crediderant. Thomam tamen hic singu-
 lariter, vt sequitur, arguit, quando post dies octo propter ipsum solum appa-
 rens sanandum ei dicit: Noli esse incredulus, sed fidelis: modeste illum
 arguens incredulitatis praterita. Quocirca verisimile est cum Thomas mu- Lucæ 24.
 lieres de sepulchro venientes audisset, & Petrum sibi factam apparitionem
 narrantem, tertioq; discipulos ex Emaus redeuntes, longa tristitia ex passio-
 ne ac morte Domini perturbatus, omnes illorum sermones pertesus, pro-
 pterea quod rem nouam nec faciliter (vt sibi videbatur) credendam narra-
 rent, abiit ex loco quo simul erant discipuli. Quo absente interim alijs si-
 mul resedentibus apparuit Iesus. Quod cum Thomæ postea redeunti signifi-
 carent discipuli, respondens. Nisi, inquit, videro fixuram clauorum, &c.
 Vnde conijcitur, quod nunciatum illi clarè fuerat, quod Dominus ostende-
 rat Apostolis latus & manus, inuitando eos ad tangendum. Videte, inquit, Ibidem.
 & palpite manus & pedes. Quamobrem Thomas respondit: Nisi videro
 fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mit-
 tam manum meam in latus eius, non credam.

Et post dies octo, iterum erant discipuli intus, & Thomas
 cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit
 eis. Pax vobis.

Vides hic benignitatem Domini Iesu, qui nobis omnibus, ne de eius re-
 surrectione dubitaremus, voluit succurrere. Atque ideo prædilectum disci-
 pulum permisi (vt prædixi) in dubitationem venire. Quem tamen nequa-
 quam in hac fluctuatione, seu duritia reliquit, sed propter illum rediens, om-
 nem de eius corde dubietatem sustulit. Nam post dies octo Dominus rediit,
 cum iterum simul essent discipuli, & Thomas cum eis. Ianuis igitur
 clausis stans Iesus in medio discipulorum, dicit eis: Pax vobis. Quia verò
 Thomas cæteris fuit durior, ideo illum Dominus præ alijs quoque humi-
 liauit. Octo namque dies illum emendare distulit, vt interea ab alijs Apo-
 stolis instrueretur, idoneusque magis efficeretur ad credendum. Nam salu-
 taris in vniuersum omnibus, mox Thomæ ostensurus, cuius gratia aduen-
 nisset (nempe vt illius desiderio acquiescens, sese tangendum præberet) fecit
 quod sequitur.

Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide ma-
 nus meas: & adfer manum tuam, & mitte in latus meum, &
 noli esse incredulus, sed fidelis.

Ex ordine verborum indicat Thomæ, ad satisfaciendum ipsius desiderio
 sese venire, nec se latere verba, quæ alijs dixerat discipulis: Nisi videro fi-
 xuram clauorum, &c. Quo simul Thomas verè agnosceret adesse Christum, Matth. 9.
 quem frequenter audierat pharisæorum cogitationes arcanas, & secreta Marc. 4.
 cordium reuelasse. Et vide benignitatem Domini, pro vna anima adueni- Lucæ 5.
 tis, & vulnera sua ostendentis. Aduerte quoque quod diebus nihilominus
 octo Dominus respicientiam expectauit. Quo admonentur qui à Deo ad re-
 gimen sunt animarum constituti, quanta benignitate suorum exorbitantias

h 2 ad tem-

Delinquentis correptionem quandoque differentiam certatione.

Naturam peccatoris explorandā.

Vulnerum cicatrices cur Christus post resurrectionem seruauit.

Math. 28.
Ioan. 20.

Luc. 24.

1. Ioan. 1.

Isa. 49.

Ioan. 5.

Apoc. 1.
Apocal. 7.

ad tempus dissimulent, donec prestita occasione, utilius admoneantur. Prodest interdum homini tentato mox ubi periculum sentitur, moneri & corripri: interdum prodest ad aliquam moram dierum dissimulari. Quando enim delinquentis animus ad excedendum pronus paulatim ex mora iterum à peccandi voluntate deseruiscit, utilius est ipsum ad reditum iam se paratè expectare, ut tunc moneatur, quando id melius ferre potest. Si verò ex mora vulnus timetur ingrauescere, presenti quantotius occurrendum est remedio. Natura igitur hominis peccatoris corripiendi exploranda est, an duriora in eo plus valeant verba, an benigna mansuetudo. Omnia igitur tentanda, & quod ex multis congruentius videtur remedium est apponendum, ita ut in omnibus Dei potissimum quæratur honor, & proximi salus atque profectus.

Est autem hic aduertendum, non ociose factum, ut Dominus in suo seruaret corpore vulnerum cicatrices. Erat enim primo hoc necessarium, ad astruendam veritatem resurrectionis. Hoc enim vehementer testatur nos eodem corpore quo hic viuiimus, quo delectamur aut patimur, resurgere, quando veritatem identitatēque sui corporis post resurrectionem ostendit Christus, & cicatricibus vulnerum, & tactu deuotorum. Non enim Thomas solus tetigit, sed tetigerunt etiam mulieres deuoræ pedes eius. Hoc enim vno Thomam ad fidem adduxit, discipulos quoque alios in fide plenè instruxit ac roborauit, quod scilicet ostenderit eis latus & manus. Et, ut Lucas habet, dixit discipulis suis: *Videte manus meas & pedes.* Secundo seruauit vulnerum cicatrices, quo Patri quid pro nobis esset passus ostenderet, easque pro nobis Patri offerret. De quo Ioannes ait in epistola: *Advocatum habemus apud Patrem Iesum Christum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris.* Tertio, ad ostendendam suæ dilectionis erga nos magnitudinem. Si enim plagarum cicatrices, quas nostri tolerauerat amore voluit vel post resurrectionem seruare, quanto maiori cura nos non vult perdere, aut nisi nos obedire noluerimus, non amittere? Ad consolationem igitur nostram, vehementer hoc facit, quod suæ dilectionis, suæ passionis, suæ mortis, ipse quoque non obliuiscitur: quod quidem vulnerum & suæ passionis signa suo in corpore seruauit. Quocirca in Esaia loquitur: *Ego tui non obliuiscar: ecce in manibus meis descripsite.* Quarto, ut nos ad redamandum se, ad confugiendum ad se, ad commemorandum quoque in se prouocaret. Est enim ille probatica piscina, quinque porticus habens, quinque scilicet vulnera, in quibus languidi immergimur sanguine eius à peccatis nostris lauandi, & ab omni sanandi infirmitate. *Dilexit* (inquit) *nos & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo*, ut nos quoque illum redamemus, & stolas nostras lauemus in sanguine agni.

Quinto, ad electorum gloriam, & impiorum ignominiam & damnationem seruauit quinque vulnera. In iudicio enim exhibebit hæc, ostendens, quid pro hominibus passus sit, & quam iustè hi qui grati fuerunt inde consolentur: qui verò ingrati, supplicijs inuoluantur.

Respondit Thomas, & dixit: Dominus meus, & Deus meus.

Mox ubi Dominus Thomam solum alloquebatur, credendus est toto corpore.

corpore contremuisse, credidisse perfectè, atque in excellentissimam hanc confessionem prorupisse, Dominus meus, & Deus meus. Tanta nullius Apostolorum confessio fuit aliorum. Quocirca, sicut præ alijs dubitavit & fide fuit tardior, ita in confessione quoque alijs fuit sublimior. Et qui per dubitationem fuerat humiliatus, per deuotissimam confessionem, iterum est exaltatus. Tu, inquit, es Dominus meus, magister meus, qui me redemisti. Tu quoque es Deus meus, qui me creasti, qui pro me carnem assumpstisti, quâ vt me à morte liberares, cruci affixisti. Sunt qui putant Thomam præ reuerentia gloriosi corporis Christi exhorruisse tactum, & immersionem digitorum in cicatrices benedicti illius corporis, cuius putant indicium, quod Dominus postea respondit: Quia vidisti me Thoma credidisti. Non enim dicit, quia tetigisti me, credidisti. Sed alijs videtur benignè Dominum nobis consulere voluisse, vt pro nobis non solum visu, sed etiam tactu gloriosum eius corpus ex mortuis resurgens exploraretur. Vnde creditur Thomas ante tactum perfectè credidisse, tactum libenter præ reuerentia corporis benedicti subtrahere voluisse: verum propter Domini mandatum, non iam ex curiositate, sed ex deuotione & obedientia paruisse. Cognouit enim Domini in hoc esse voluntatem: quare hac in re non sibi, iam non dubitanti, sed plénè credendi satisfacere habuit, quin potius Christo obedire.

Confessio D. Thomæ cur fuerit præ aliorum Apostolorum gloriofior.

Vulnera Domini gloriosa quanta cū reuerentia Thomas tetigerit.

Dicit ei Iesus: Quia vidisti me Thoma credidisti. Beati qui non viderunt, & crediderunt:

Quia vidisti me, quia sensisti, quia intellexisti me esse, qui pro te pependi in cruce, credidisti. Beati autem magis sunt illi, qui non viderunt, & crediderunt. Quia vidisti me, inquit, credidisti. Quomodo potuit Thomas credere quæ vidit? Quæ enim videmus, non credimus, sed scimus. Sed dicendum est, aliud Thomam vidisse, aliud credidisse. Christum namque vidit, corpus eius tetigit: Dominum verò & Deum suum exclamans, id quod videre non potuit, puta Deum suum esse Christum, credidit. Corpus eius tetigit & cicatrices, quia sic Christus tangi voluit: quo Apostolis omnibus, simulquæ nobis manifestaretur eundem resurrexisse, qui fuerat crucifixus, neminemquæ pro eo alium suspicemur suscitatum. Idcirco cum signis crucis resurrexit Christus, coramq; discipulis manducauit. Quod signum permagnificerunt Apostoli in Actis, dicentes: Qui cum eo simul manducauimus & bibimus. Et Ioannes: Quod audiuius, quod vidimus, quod perspeximus, & manus nostra contrectauerunt de verbo vite. Dicit fortasse quis, quare Thomam Dominus non solum à tactu corporis sui non prohibuit, sed ad tangendum etiam inuitauit, quum Mariam Magdalenam à tactu prohiberet, causam huius inferens. Nondum enim, inquit, ascendi ad Patrem meum. Quæ quidem ratio, non minus in Thoma locum habuit. Dicendum, Magdalenam idcirco prohibitam, quia præ lætitia cordis cogitabunda ac præceps, vt solebat iuxta pristinam consuetudinem familiariter eum tangere: aut (vt quidam volunt) amplecti voluit, nihil de maiestate tunc ipsius cogitans sublime, aut magnum. Vnde quod illi dictum est, Nondum ascendi ad Patrem meum, non de corporali, gloriosaq; ascensione Dominus dixit, sed loquebatur de ascensu suo per fidem veram in corde Mariæ. Hæc enim ascensio in cælum ibi

Thomas Apostolus qui nam dicatur vidisse & credidisse.

Luce 24. Acto. 10. 1. Ioan. 1.

Ioan. 10. Maria Magdalena cur fuerit prohibita tangere Christum. Ioan. 10.

Fides vera
quanti sit
meriti.

1. Cor. 9.
Fides vera
cur apud
Deum sit
tanti meriti.

significat Christum sedere ad dexteram patris, hoc est, æqualis esse Deo Patri. Hoc in illa subita perturbatiōe iuxta ac exultatione nondū capiebat B. Magdarena. Quærebat enim corpus eius sublatū, vti illius haberet curā. Quod nō fecisset si perfectè credidisset. At Thomas a postolus perfectè credidit, ideo rāgere meruit. In illius enim corde ad Patrē ascēderat Dominus, Patri credebatur æqualis, quando dicebat: Dominus meus, & Deus meus. Deinde ad consolationem futurorum, Beati, inquit, qui non viderunt, & crediderūt. Quasi diceret: Non opus est, vt quisquā conqueratur, existetur ve, quod me nō viderit in carne resurrexisse. Maior est enim horum fides, potiorq; qui, me non videntes crediderunt, atq; hi sunt propterea beatiores. Maximū enim, aut inter maxima vnū, quo mereri nos facit Deus, est fides. Et videmus quomodo propter nos, ad vtilitatemq; nostrā, Deus omnia abscondit & reuelat per fidem. Parum hic, aut propemodū nihil scimus de futuris, sed credimus ea tantum: quod multo nobis est fructuosius, quā scire. Scire enim quid habet laudis aut meriti, cuius habes experimentum? Porro, fides difficultatem habet credendi quod non vides, quod non intelligis, quod denique non capis: sed ideo credis, quia Deo summo maximo & optimo te & tua cuncta subijcis, captiuans intellectum tuum in obsequium Christi. Nisi enim credere difficultatem haberet, non tanti esset meriti fides. Iam verò quo maiorem habet difficultatem vt possit credi, minusq; de persuasionē humana, puta cū res sit tam ardua, vt humano non possit persuaderi ingenio, nisi per fidem crederetur Dei verbo, eo magis est meritum fidei. Quam integram firmamq; nobis largiatur Dominus noster Iesus Christus, qui est benedictus in secula. Amen.

Euangelium hoc idem reperies studiose Lector, etiam elucidatum cum egregio de pace multiplici Sermone in prima parte de Tempore, scilicet, in octauis Paschæ.

SERMO IN EODEM FESTO.

*Cuiusmodi fuerit fides in B. Thoma
salutaris.*

Hebr. 11.

Fides ad salutem necessaria quæ Galat. 5.

Noli esse incredulus, sed fidelis. Ioannis vigesimo. Si Paulo credimus, sine fide impossibile esse placere Deo, non debemus mirari, si vel Thomæ sancto Apostolo, vel nostrum cuiuslibet præcipiatur: Noli incredulus esse, sed fidelis. Hoc enim præcipitur, quod ad eum nobis est necessarium, vt absque illo saluari poterit nemo. Est igitur fides omnibus necessaria, non tamen quælibet fides saluare potest, sed ea tantum, quæ charitate ardet, & quæ per dilectionem operatur. Si enim credis Christum propter te natum, propter te mortuum, propter te resurrexisse, & non obiederis eius voluntati, nec ea vitaueris, quæ prohibet, non potest hæc te fides saluare. Quare? Quia charitati non est coniuncta. Neque enim sola fides tibi est necessaria, sed etiam spes & charitas. Vnde si credis, & non diligis, nihil tibi blandiaris de fide: quia fides hæc absque charitate mortua est, neque

neque